

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Muharrem Kayhan'ın Yüksek İstişare Konseyi Açılış Konuşması

30 Haziran 2004, Sabancı Center

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞYERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Mersisliyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İsmet Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaslois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Möckisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maurey 75009 Paris - France

Tel: (90-312) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (33-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-312) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (33-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: brsloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satag@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜSİAD'ın değerli üyeleri, değerli konuklar, sayın basın mensupları

Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli kurucularımızdan Sakıp Sabancı'yı kaybettikten sonra ilk kez yeniden Sabancı Center'dayız. Rahmetli Sakıp Sabancı'nın, bu sahnede dolaşarak yaptığı, en karamsar dönemlerimizde, bize coşku ve umut veren konuşmaları hatırladık. Anadolu'nun dört yanından gelen sanayici ve işadamları dernek başkanları ile Kasım 1997'de ilk SİAD Zirvesi'ni yapışımız, rahmetli Sakıp Bey'in sıcak ev sahipliği gözümüzde canlandı. Kendisini bir kez daha rahmetle anıyoruz.

Genel kurulumuzdan bu yana, son derece yoğun bir dönem geçirdik. Kıbrıs, Avrupa Birliği ve ekonomi, gündemimizdeki ağırlıklı konular oldu. Bazı alanlarda, zaman zaman bizi endişelendiren gelişmeler yaşadık. Endişelendiğimiz noktalarda, eleştirilerimizi dile getirdik. Bu kimi zaman ekonomiyle veya yapısal reformlarla ilgili oldu. Kimi zaman, YÖK, İmam Hatip Liseleri, Milli Eğitim, kadrolaşma gibi konularda gerçekleşti. Ancak bunların ötesinde, genel olarak hükümetin başarılı bir performans gösterdiğini söylemeliyiz.

Şimdi, bir an için durup ileriye bakmanın zamanı geldi.

Türkiye 2000 krizinden çıkış süreciyle başlayan, bugün tek parti iktidarı dönemiyle süren bir momentum yakaladı. Ülkece bizi dönüm noktasına, sıçrama noktasına getiren bu momentumu oluşturan kuvvetler bileşkesi şu üç maddede toplanabilir:

- 1) Türkiye, tek parti iktidarıyla, yakın geçmişteki koalisyonlarda gördüğümüz atalet ve istikrarsızlıkları büyük ölçüde geride bırakan bir yönetim yapısına kavuştu.
- 2) Onyılların başbelası enflasyon kontrol altına alındı. Ekonomik reformların gerçekleştirilmesi yönünde önemli mesafeler kat edildi. Tempo yavaş, direnç yüksek ama bir kez bu yola girilmiş olduğu da bir gerçek.
- 3) AB yolunda önemli hukuksal ve siyasal adımlar atmayı başardık. Bu adımlar, Türkiye'yi, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin denetim altında tuttuğu bir ülke olmaktan çıkardı. Kıbrıs konusunda, dünya kamuoyunun görüşlerini Türkiye lehine etkileyen bir açılım yaptık.

Bunlar yıllardır özlediğimiz son derece olumlu ve yol açıcı gelişmeler oldu. Buraya gelene kadar önümüzde hazır bir gündem vardı. Toplum bu gündem üzerinde büyük ölçüde uzlaşma sağlamıştı. O kadar ki, bu dönemin başında biz, "yaratıcılığa ihtiyaç yok. Mevcut yolu izlemek istikrarı sağlamak için yeterli," diyorduk.

Şimdi farklı bir noktadayız. Türkiye'nin, bu yakalanan momentumu bir sıçrama tahtasına dönüştürecek, geniş bir vizyona ihtiyacı var. Önümüze, gelecek 5-10 yılı kapsayan bir gündem koymamız gerekiyor. Bu gündemin hedefi, temel konularda kendi özgün çözümlerimizi üretmek, ihtiyaç duyduğumuz atılımları gerçekleştirmek ve gelişmiş ülkeler arasında yerimizi almak olmalıdır.

Kuşkusuz bu gündemin birinci maddesinde yine Avrupa Birliği olacaktır. Bu yılın sonuna kadar, tüm kurumların, müzakerelerin açılması için gerekli çalışmalara odaklanması elbette kaçınılmaz. Ancak devletlerin "bir işi bitirelim, sonra ötekine bakarız" deme lüksü yoktur. O yüzden, müzakerelere başlama kararı bugün çıkmış gibi bir yol haritası çizmek, müzakerelere nasıl bir kurumsal yapı ile girileceğini şimdiden belirlemek gereklidir. Bu alanda TÜSİAD da kendini yeniden yapılandıracak ve müzakere sürecinde etkin bir destek mekanizması oluşturmak için gerekli değişimi bünyesinde gerçekleştirecektir.

AB ile ilgili asıl üzerinde durulması gereken konu, bu teknik hazırlıktan çok daha derindir. Türkiye'nin, entegrasyonun gereklerini iyi kavraması, bunları fikir önderlerinin, toplumun örgütlü kesimlerinin gündemine taşıması gerekmektedir. Türkiye, AB siyasi haritasında yerinin ne olacağını düşünmeye, bunun alternatif formülleri hakkında düşünce egzersizleri yapmaya başlamalıdır. AB Anayasası tartışmaları, siyasi entegrasyonun ne anlama geldiği, AB karar süreçlerine nasıl dahil olunacağı Türk kamuoyunun gündemine sokulmalıdır.

Öte yandan, Türkiye'nin, gelecek 5-10 yıl içinde, tüm enerjisini, gelişmiş ülkeler arasında yer almak için gerçekleştirmesi gereken yapısal dönüşüm hamleleri üzerinde yoğunlaştırması gerektiğini de görmek zorundayız. Gerek AB içindeki, gerekse bölgemizdeki siyasi gücümüz bu alanlardaki başarılarımıza bağlı olacaktır.

Türkiye, kişi başına milli gelirini 10 yıl içinde 3 bin dolarlar seviyesinden 5-6 bin dolarlara nasıl yükseltebilir? Bunun için gerekli ekonomik gelişme stratejileri neler olmalıdır? Gelişmişliğin temel ölçütlerinden biri olan, gelir dağılımındaki eşitsizliğin giderilmesi, bölgelerarası gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılması için neler yapılmalıdır?

Toplumun refah ve mutluluğu için gerekli kurumsal-sosyal düzenlemeler nelerdir? Gelişmiş ülkelerde olması gereken, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik standartlarına, bugünkü geri noktalardan hareket ederek ulaşabilmek için nasıl bir yol haritası izlenmelidir?

Adaletin daha etkin biçimde dağıtıldığı, tam anlamıyla işlerlik kazanmış bir hukuk devletinin egemen olduğu, vatandaşın devlete karşı korunduğu bir düzeni sağlamak için hangi adımlar atılmalıdır?

Bilgi ve kültür üretimini, birikimini sağlayacak, toplumsal-kültürel değişim sürecinde yol açıcı olacak ne tür kurumsal faaliyetler, sivil hareketler desteklenmelidir?

AB müzakereleri çerçevesine girsin girmesin, bu konular Türkiye'nin 2005 ve sonrası döneminin gündeminde yer almalıdır. Bütün bu soruların cevaplarını devletin, hükümetin vermesini beklemiyoruz. Kuşkusuz bu stratejilerin belirlenmesinde meslek örgütlerinin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının aktif olarak yer alması zorunludur. Nitekim TÜSİAD, bu konularda çok sayıda çalışma yapmış ve yapmaya da devam etmektedir.

Bugün hükümetin elinde de, çeşitli alanlarda hareket başlatacak imkanlar ve fırsatlar mevcuttur.

Örneğin, gündemde bir ortaöğrenim reformu, yüksek öğrenime ve meslek okullarına ilişkin bir yasa değişikliği girişimi olduğunu biliniyor. Bütün bu hazırlıkların, "25 yıl sonra Türkiye'nin ihtiyaç duyacağı insan kaynaklarını yetiştirmek için bugün ne yapmalıyız," sorusuna cevap aranarak yapılması gerektiği aşikardır.

Böyle yapıldığında, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasının fantazi bir talep olmadığı; mesleki ve teknik eğitimde ağırlığın, ülkenin öncelikli sektörlerine verilmesi gerektiği; üniversitelerin yalnızca bir öğrenim kurumu değil, bilimsel bilgi üretim kurumu olduğu ve buna uygun özerk bir yapıya sahip olmaları gerektiği tartışma götürmeyen asgari müşterekler haline gelecektir.

Bir başka örneği, sağlık ve sosyal güvenlik alanından verebiliriz. Hükümet, bir taraftan sosyal güvenlik kurumlarını tek çatı altında toplamaya çalışıyor. Öte yandan özellikle sağlık

alanındaki harcamalarını azaltmak için mevzi önlemler alıyor. Aslında konunun entegre bir sağlık ve sosyal güvenlik stratejisi içinde ele alınması gerekiyor.

Türkiye bireysel özgürlüklerin önündeki engelleri kaldırmak için Anayasa değişiklikleri yaptı. Oysa, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve adalet Anayasa'nın vatandaşlarımıza tanıdığı en temel haklar. Bu hakların etkin biçimde kullanılabilmesini sağlamak hükümetlerin vatandaşlara borcudur.

Toplumun gündemini şekillendirirken, siyasetçi, kendi kültürel değişimini de gündeme almalı, siyaset yapma biçimimiz, etik anlayışımız ve siyaset kültürümüz sorgulanmalıdır. Uzun süredir toplumun beklentileri arasında yer alan dokunulmazlıklar konusu, seçim ve siyasi partiler yasası artık ele alınmalıdır.

Bu konular Türkiye'de ilk kez tartışılmayacak. Belirli hazırlıklar, birikimler var. Bugün bizim için gerekli olan topluma yeni hedefler gösterecek, değişime ivme kazandıracak yeni bir vizyondur.

Değerli üyeler,

Bu yeni vizyon, ev sahipliğini yaptığımız NATO Zirvesi vesilesiyle bir kez daha gündeme gelen, Türkiye'nin bölgedeki rolü konusuna da sivil bir bakış açısı getirmelidir. Türkiye vatandaşına en temel haklarını gelişmiş ülkeler seviyesinde kullanma imkanını sağladığında, siyasi kültürünü geliştirdiğinde, ekonomisini güçlendirdiğinde, doğal olarak bölgede daha fazla söz sahibi olacaktır. Türkiye'nin "muasır medeniyetler" arasında yer alması için bugün izlenecek yol bu olmalıdır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.